

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 מרץ 2015

ה"נ 15-01-7082 ר' נ' היועץ המשפטי לממשלה

לפני השופט שלמה אלבז

המבקשת ר. (קטינה)

נגד

המשיב היועץ המשפטי לממשלה
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז ירושלים – אזרחי
ע"י עוה"ד גילה אשכנזי

1

פסק דין

2

3

4

1. לפני בקשה לפי סעיף 5(א) לחוק גיל הנישואין, התש"י-1950 (להלן: "החוק") למתן היתר לנישואי המבקשת, ר', ילידת... אשר בעוד כ-4 חודשים ימלאו לה 18 שנים (להלן: "ר'"), עם בחיר ליבה א', כבן 20 (להלן: "א").

7

8

2. ביום 2.12.13 תוקן החוק בתיקון מס' 6 וגיל הנישואין המזערי הועלה מ-17 ל-18 שנים. עם זאת הוסמך ביהמ"ש לענייני משפחה, בסעיף 5(א) לחוק, להתיר נישואי קטין או קטינה, אם מלאו להם 16 שנים ולדעת ביהמ"ש קיימות נסיבות מיוחדות הקשורות בטובת הקטין או הקטינה, המצדיקות מתן היתר כזה. עוד נקבע שביהמ"ש לענייני משפחה יכריע בבקשה למתן היתר לאחר ששמע את הקטין או הקטינה לפי העניין.

13

14

3. על פי סעיף 5(ב) לחוק אין חובה להכריע בבקשה שכזו לאחר קבלת תסקיר עו"ס לפי חוק גיל הנישואין, כאשר המדובר בקטין שכבר מלאו לו 17 שנים. למרות עובדה זו הורתי בהחלטתי שיוגש תסקיר שכזה ע"י עו"ס לסדרי דין. אציין שבחוק מדובר בעו"ס לפי חוק גיל הנישואין ובבדיקה שערכתי מצאתי שבפועל אין מינוי כזה והעובדים הסוציאליים המטפלים בבקשות אלה הם העובדים הסוציאליים לסדרי דין.

20

21

4. ביום 24.2.15 הוגש תסקיר שערך מר ראובן בנימיני, עו"ס לסדרי דין מהתחנה לטיפול בחיי משפחה ונישואין בעיריית ירושלים. התסקיר ניתן על סמך מפגש עם ר' ועם א' וכן עם אמה של ר'. אביה של ר', שוהה בחו"ל ובתצהיר שצורף לבקשה הביע תמיכה בבקשת ר'. גם הוריו של א' שוהים בחו"ל ועל כן לא התאפשר לעו"ס להיפגש עמם. יצוין שא' טוען שהוריו יודעים על כוונותיו ותומכים בנישואיו. כאשר המדובר בחתן בגיר, תמיכת משפחתו חיונית אך אינה הכרחית.

27

28

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 מרץ 2015

ה"נ 15-01-7082 ר' נ' היועץ המשפטי לממשלה

- 1 ר' וא' הגיעו ארצה מ ... ר' ומשפחתה עלו ארצה למטרת התבססות בישראל. א', שהוריו
2 גרושים מאז היותו קטן, הגיע ארצה בגפו. תחילה למד ב... ולאחר מכן שירת בצה"ל ב ... א'
3 הוכר על ידי צה"ל כחייל בודד והוא עומד להשתחרר מצה"ל בעוד ...
4
- 5 מהתסקיר עולה שר' סיימה את מבחני הבגרות, קודם היתה בת 17 וזאת משום
6 ש"הוקפצה" כיתות. כיום היא לומדת ... בסמינר לבנות.
7
- 8 העו"ס התרשם שא' מבין היטב את משמעות עולם הנישואין והחלטתו להינשא לר' היא
9 החלטה שקולה, ללא השפעות עליו. למסקנה דומה הגיע אף ביחס לר' והוסיף שאין גורם
10 מאיץ לנישואין, כגון הריון. יצוין שהן ר' והן א' מעוררים רושם חיובי ונראים בוגרים
11 בנפשם. כפי שיובהר בהמשך אין די בכך.
12
- 13 ב"כ המשיב מתנגדת למתן היתר נישואין, בטענה שר' לא העלתה כל נסיבה מיוחדת
14 הקשורה בטובתה, כדי ליתן היתר נישואין, בטרם הגיעה לגיל 18, שיש בה כדי להצדיק
15 יישום החריג הקבוע בסעיף 5(א) לחוק.
16
- 17 ר' נימקה את הדחיפות בכך שקשה לה לחכות. לדבריה מלאו שנתיים וחצי להיכרותם, א'
18 עומד להשתחרר בקרוב מהשירות בצה"ל ואין ברצונה להמתין עוד. בתסקיר נכתב
19 שההיכרות בין ר' וא' נמשכת מזה מספר שנים והיא נובעת מהיכרות שתי משפחות המקור
20 ב ... בתצהירים התומכים בבקשה נטען שההיכרות נמשכת שנתיים ואילו בביהמ"ש הצהירו
21 ר' וא' שהקשר ביניהם נמשך שנתיים וחצי, עוד מעת מגוריהם ב...
22
- 23 אמה של ר' תומכת בבקשה ולטענתה הדחיפות נובעת מהעובדה שר' וא' "שומרים נגיעה"
24 וקשה להם להמתין.
25
- 26 כאמור אף אביה של ר' תומך בבקשתה. בתצהיר שהוגש מטעמו הצהיר שר' בחורה בוגרת
27 מאוד, בשלה להתחתן, יש לה ניסיון רב בתפקוד בבית ובטיפול בילדים. עוד הוסיף שהן ר'
28 והן א' דתיים והם מבקשים להינשא בהקדם האפשרי, משום שהם חוששים להמשיך
29 במערכת היחסים ביניהם ולעבור על כללי ההלכה היהודית.
30
- 31 האם הצהירה שהיא ובעלה יסייעו לבני הזוג, בתשלום בסך 1,000 יורו לחודש, למשך 3
32 שנים, עד שיסיימו לימודיהם. ר' טענה שבמקביל ללימודיה תוכל לעבוד.
33
- 34 א' סיפר לעו"ס שבכוונתו ללמוד ... ואילו במהלך הדיון טען שבכוונתו ללמוד ... יצוין,
35 שהתסקיר נחתם ביום 23.2.15 והדיון התקיים כחודש לאחר מכן. א' נימק את השינוי
36 בעמדתו בכך שבינתיים קיבל ייעוץ מקצועי ללמוד ... ולא ...

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 מרץ 2015

ה"נ 15-01-7082 ר' נ' היועץ המשפטי לממשלה

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
13. א' הצהיר שהוריו אמנם לא יוכלו לסייע לבני הזוג ברכישת דירה, אולם יוכלו לסייע במימון שכירות.
- דיון
14. המחוקק לא הגדיר את הנסיבות המצדיקות סטייה מהכלל, אלא השאיר מלאכה זו בידי ביהמ"ש, ראו דברי כב' השופט א' ברק (כתוארו אז) בע"א 501/81 **היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית**, פ"ד לה (4) 430 (1981).
16. בע"א 690/77 **ח'ניפס נ' מד"י**, פ"ד לב (1) 531 (1978), הבהיר כב' השופט חיים כהן ש"הפירוש הנכון של החוק צריך ויהא בנסיבות מיוחדות, כאלה שיצדיקו מתן ההיתר, כדי לעשות את קיום איסור הנישואין לגזירה בלתי סבירה ובלתי צודקת אשר אדם מן הישוב אינו צריך או אינו יכול לעמוד בה".
17. לאחר שעיינתי בכתבי הטענות ובתסקיר ולאחר ששמעתי את ר', את א', את אמה של ר' ואת ב"כ היוהמ"ש, נחה דעתי שאין באפשרותי להיענות לבקשה זאת משום שהבקשה אינה מגלה כל נסיבה מיוחדת המצדיקה סטייה מהוראת החוק בעניין גיל הנישואין המינימאלי.
18. מעיון בבקשה עצמה ניתן לראות כי אין היא מגלה עילה מיוחדת וחריגה למתן ההיתר המבוקש. סיבת הנישואין, כפי שפורטה בבקשה, הינה שבני הזוג מכירים מזה כשנתיים וחצי ורצונם להינשא בזמן הקרוב. כפי שהראיתי נתגלתה סתירה בטענה זו, ויתכן שתקופת ההיכרות הייתה שנתיים בלבד ועל זאת יש להוסיף שהעו"ס לסדרי דין דיווח שבני הזוג נפגשו מחדש בארץ והחליטו להינשא. הואיל ור' הגיעה ארצה לפני ... חודשים וא' החל את שירותו בצה"ל עוד קודם לכן, יש להניח שתקופת ההיכרות ביניהם לא הייתה רציפה.
19. הוריה של ר' נימקו את הצורך הדחוף לדעתם בסיבות הלכתיות. במקרה שנסיבותיו היו דומות ביותר דחה חברי, כב' השופט אתי כץ, בקשה להיתר נישואין, תמ"ש (י-ם) 30340/08 **פלונית נ' פרקליטות מחוז ירושלים – אזרחי** (2009). גם באותו מקרה, עילת הבקשה הייתה היכרות בין הנערה והבחור המיועד והמשפחות ומרצונה של הנערה להינשא ואין זה רצוי מבחינה הלכתית לדחות את הנישואין. גם שם נטען שהנערה בוגרת מכפי גילה ולראיה "קפצה" כיתה בלימודיה ואף החלה לימודים אקדמאיים ואף היה גיבוי כלכלי והסכמה מצד ההורים בשני הצדדים. גם הטענה שנטענה במקרה שלפני, שבני הזוג חוששים להפר את "איסור הנגיעה" עלתה שם וכב' השופט כץ לא ראה בכולן נסיבות יוצאות דופן המצדיקות סטייה מן הכלל. ביהמ"ש הסתמך גם על פסה"ד בע"א 501/81 הנ"ל, שם מנה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 מרץ 2015

ה"נ 15-01-7082 ר' נ' היועץ המשפטי לממשלה

- 1 כב' השופט ברק נסיבות אשר אינן מהוות כשלעצמן נסיבות מיוחדות המצדיקות מתן היתר
2 נישואין: הסכמת הנערה להינשא; הסכמת הורי הנערה; מנהגי העדה; הכנות לחתונה.
3
4 אמנם פסה"ד של כב' השופט כץ ניתן על פי המצב המשפטי ששרר בטרם תוקן החוק אולם
5 הדברים נכונים אף ביחס למצב היום.
6
7 וראו גם פסה"ד של חברתי, כב' השופטת אורלי שמאי-כתב, בה"נ 43292-10-14 א.ר. נ'
8 היועמ"ש (2014), אשר דנה אף היא בטענת "איסור נגיעה". וראו גם פסק דינו של חברי, כב'
9 השופט דניאל טפרברג, בה"נ 52286-12-14 נ.ל נ' היועמ"ש (2015).
10
11 בפסה"ד בה"נ (ב"ש), 26262-07-14 פלוני נ' ב"כ היועמ"ש (1.9.14), קבע כב' השופט אלון .20
12 גביוון, שתיקון מספר 6 לחוק למעשה צמצם את שיקול דעת ביהמ"ש להיתר נישואין
13 לקטינים ודעתו מקובלת עלי.
14
15 בפסק דינה בה"נ (חי') 22973-01-15 XXX ואח' נ' היועמ"ש ואח' (23.2.15), קבעה כב'
16 השופטת, הילה גורביץ - שינפלד, שלא בכדי מצא המחוקק להעלות את גיל הנישואין
17 ולצמצם את שיקול הדעת של ביהמ"ש.
18
19 מדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט שדנה בתיקון, עולה כי התיקון נעשה לאחר מחקרים
20 רבים שנערכו ושמצאו שיש צורך בבשלות נפשית, חברתית ואף גופנית, להינשא ולהקים
21 משפחה, העלאת גיל הנישואין לגיל 18 ושמירה דווקנית על הכלל לפיו נישואי בוסר מתחת
22 לגיל 18 הם חריג, נהוגות ברוב הארצות לרבות אוסטרליה, אוסטרליה, איטליה, בריטניה,
23 גרמניה, הונגריה ועוד.
24
25 עוד יש להוסיף, שהתייחסותו הרצינית של המחוקק לבצע שינוי בתפיסות העולם באשר .21
26 לנישואי קטינים, באה לידי ביטוי גם בסעיף 8 לחוק, בו דרש שמדי שנה, ב-1 במרס, ימסור
27 שר המשפטים לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, דיווח בכתב על מספר הבקשות
28 שהוגשו לבתי המשפט לענייני המשפחה למתן היתר נישואין, מספר הקטינים והקטינות
29 שקיבלו היתר שכזה, בחלוקה לפי גילאים, הנסיבות שבשלהן ניתנו היתרי נישואין לפי סעיף
30 5 ועוד.
31
32 מקובלת עלי גם הקביעה שהואיל ומטרת החוק היא למנוע "נישואי בוסר" הרי שהחרגת .22
33 מגזרים או ציבורים שלמים מתחולתו, שלא במסגרת החריגים שנמנו בסעיף 5 לחוק, אינה
34 עולה בקנה אחד עם מטרה זו ולשון החוק.
35

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 מרץ 2015

ה"נ 7082-01-15 ר' נ' היועץ המשפטי לממשלה

- 1 וכך אמר לעניין זה חברי, כב' השופט (בתוארו אז), פיליפ מרכוס, בעניין דומה בתמ"ש (י-ם) 23.
2 22230/05 מ' נ' פרקליטות מחוז ירושלים (2005):
3
4 "הטענה שמדובר באוכלוסייה חרדית אשר בה נהוג להישמר מפני מגע פיזי בין גבר
5 לאישה אשר אינם נשואים ואינם בקרבת משפחה בדרגה ראשונה אין בה כדי להוות
6 נסיבה מיוחדת המצדיקה חריגה מהנורמה שנקבעה על ידי המחוקק. נהפוך הוא: מצופה
7 דווקא מהאוכלוסייה אשר רגילה לדחות סיפוקים ולהכניע את עצמה לתכתיבים הלכתיים
8 ומשפטיים להיות מוכנה להמתין המתנה נוספת".
9
10 בבקשתה ציינה ר' שהנישואין נקבעו ליום 25.3.15, דהיינו בעוד 3 ימים. בתצהירה ובתצהיר
11 אביה נכתב שרצונם של בני הזוג להינשא "בחודש מרץ 2015" ואין ציון תאריך מדויק.
12 העו"ס כתב בתסקירו שמועד הנישואין אינו ידוע לו. מעדותו של א' עולה שבני הזוג עדיין
13 לא נרשמו לנישואין. עוד יש להוסיף שאביה של ר' שוהה עתה בחו"ל והוא הדין בקשר
14 להוריו של א'.
15
16 המסקנה הנובעת מכל אלה שנישואין בעוד 3 ימים אינם מעשיים כלל. א' גם העיד שאמו
17 ביקשה שהנישואין יערכו בחודש אוגוסט, כדי שכל המשפחה תוכל להגיע ארצה. אציין
18 שהואיל וביום 7.15.7. ימלאו לר' 18 שנה אין כל מניעה שהנישואין אכן יערכו בחודש
19 אוגוסט.
20
21 בתסקיר צוין שבני הזוג מתכוננים לטוס ל... לצורך אירוסין ומבקשים לשוב ארצה לרגל
22 נישואיהם ואף מכאן ניתן ללמוד שלא הייתה כל כוונה שהנישואין יתקיימו בימים
23 הקרובים.
24
25 אני ער לפסק דינו של חברי, כב' השופט ערן שילה, בה"נ 2318-02-15 פלונית נ' פרקליטות
26 מחוז י-ם אזרחי (5.2.15), בה אישר לקטינה להינשא בטרם מלאו לה 18 שנה ואולם נסיבות
27 אותו מקרה, אינן דומות לענייננו. שם היה מדובר בפער של חודשיים ואילו כאן מדובר בפער
28 של ארבעה חודשים. שם המליץ העו"ס על מתן היתר ואילו במקרה דנן, המלצה שכזו אינה
29 קיימת. באותו מקרה מועד הנישואין נקבע בתום לב ואף בשל טעות מצד בית הדין הרבני,
30 או לפחות חוסר תשומת לב מצידו. באותו מקרה גם, לולא הייתה ניתנת ההסכמה, היו
31 נדחים הנישואין גם לאחר הגיע הקטינה לגיל 18 בשל העובדה שבינתיים הייתה מתחילה
32 ספירת העומר, תקופה בה לא נערכים נישואין.
33
34 בטרם אסיים, ברצוני לציין, שהתסקיר לא נערך לפי ההנחיות המופיעות באוגדן לפקדי
35 הסעד לסדרי דין (2008) ובין היתר לא נכללה בו המלצה ברורה.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 מרץ 2015

ה"נ 7082-01-15 ר' נ' היועץ המשפטי לממשלה

- 1 על העו"סים לסדרי דין להתייחס בתסקיריהם במיוחד לנימוקים המצדיקים חריגה מהכלל
2 שאין לאפשר נישואין בין קטינים. על פי החוק לא די בכך שאין סיבה מוצדקת לעיכוב
3 הנישואין, מה שעל המבקש להוכיח שקיימת סיבה מוצדקת להקדמת הנישואין ולקיומם
4 בגיל צעיר יותר. במקרה דנן, לא ייגרם כל סיכון או נזק לקטינה אם בקשתה לא תיענה.
5
6 28. לאור האמור לעיל, דין הבקשה להידחות.
7
8 29. לא מצאתי מקום לחייב את המבקשת בהוצאות.
9
10 30. הואיל ויש צורך להנחות את העו"סים לסדרי דין באשר לדרך הגשת תסקירים בבקשות
11 מעין אלה, יישלח העתק גם לעו"ס המחוזית לסדרי דין.
12
13 31. העתק מהחלטה זו יישלח לעו"ס לסדרי דין.
14
15

16 ניתן היום, ב' ניסן תשע"ה, 22 מרץ 2015, בהעדר הצדדים.
17

18 שלמה אלבז, שופט
19